

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

ZINĀTNISKIE RAKSTI

Karls Gothards Grass
Carl Gotthard Graß

5

XXV

PROCEEDINGS

OF THE NATIONAL LIBRARY OF LATVIA

5

(XXV)

The Poet and Artist Carl Gotthard Graß (1767–1814)
Der Dichter und Maler Carl Gotthard Graß (1767–1814)

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

ZINĀTNISKIE RAKSTI

5 (XXV)

Dzejnieks un mākslinieks
Karls Gothards Grass (1767–1814)

RĪGA 2020

UDK / UDC 02 (05)

LNB Zinātnisko rakstu galvenais redaktors / Editor-in-Chief of Proceedings of the NLL
Andris Vilks

Sējuma redaktore / Volume editor
Beata Paškevica

Redakcijas kolēģija / Editorial board

Pauls Daija, Vija Daukšte, Jana Dreimane, Māra Grudule, Jānis Kalnačs, Ināra Klekere,
Kaspars Kļaviņš, Mārtiņš Mintaurs, Viesturs Zanders (Latvija / Latvia)

Detlefs Hennings *Detlef Henning* (Vācija / Germany)

Doms Kauns *Domas Kaunas* (Lietuva / Lithuania)

Jānis Krēsliņš (Zviedrija / Sweden)

Aile Meldre *Aile Möldre* (Igaunija / Estonia)

Andrejs Plakans (Amerikas Savienotās Valstis / United States of America)

Pāvels Štolls *Pavel Štoll* (Čehija / Czech Republic)

Literārā redaktore (latviešu val.) / Copy editor (Latvian)
Ieva Jansone

Literārā redaktore (vācu val.) / Copy editor (German)
Beata Paškevica

Tulkojumi angļu valodā / English translation
Eva Eihmane

Māksliniece / Layout artist
Una Grants, Tatjana Raičiņeca

Iespiests / Printed by
Jelgavas tipogrāfija

Rekomendēts izdošanai ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Zinātniskās padomes 2019. gada 15. oktobra sēdes lēmumu (protokols Nr. 2/19). / The compilation of articles has been published pursuant to Decision No 2/19 taken by the Research Committee of the National Library of Latvia on 15.10.2019.

Izdevuma atbalstītāji / This issue is supported by: Böckler-Mare-Balticum-Stiftung; Valsts pētījumu programmas "Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai" projekts "Dokumentārā mantojuma izpētes nozīme, veidojot sinerģiju starp pētniecību un sabiedrību" (VPP-IZM-2018/1-0022). / National Research Programme's "Latvia's Heritage and Future Challenges for Sustainability of the State" project "The Significance of Documentary Heritage in Creating Synergies between Research and Society" (No VPP-IZM-2018/1-0022).

 ISSN 2661-5134, ISSN 1691-5941

© Latvijas Nacionālā bibliotēka un autori / National Library of Latvia and the authors, 2020

Krājumā ievietotie zinātniskie raksti ir anonīmi recenzēti. / Articles appearing in this journal are peer-reviewed. Pārpublicēšanas gadījumā nepieciešama Latvijas Nacionālās bibliotēkas atļauja / No part of this publication may be reproduced without the permission of the National Library of Latvia

Saturs / Inhaltsverzeichnis / Contents

- 11 **Priekšvārds**
“Dzērbene un Sicīlija, mūsu Augstais kalns un Etna ... sniedz man ziedus vienam vainagam.” Karls Gothards Grass
- 14 **Preface**
“Dzērbene and Sicily, our Augstais kalns (High Hill) and Etna ... give me flowers for one wreath.” Carl Gotthard Graß
- 18 **Mākslinieks / Der Maler / The Artist**
- 19 **Edvarda Šmite**
Karla Gotharda Grasa pašportrets
Das Selbstbildnis von Carl Gotthard Graß / Carl Gotthard Graß's Self-Portrait
- 37 **Aija Taimiņa**
Par Karla Gotharda Grasa agrīnajiem darbiem LU Akadēmiskajā bibliotēkā, par draudzību, antikvārismu vēsturē un diletantismu mākslā
Über die frühen Werke von Carl Gotthard Graß in der Akademischen Bibliothek der Universität Lettlands, über die Freundschaft, Antiquarismus in der Geschichte und Dilettantismus in der Kunst / On Carl Gotthard Graß's early works stored at the LU Academic Library, on friendship, antiquarianism in history and dilettantism in art
- 100 **Dzejnieks un ceļojumu aprakstu autors / Der Dichter und der Reiseschriftsteller / The Poet and the Travel Writer**
- 101 **Christopher Meid**
Carl Gotthard Graß' lyrische Beiträge zu Friedrich Schillers *Thalia* (1792)
Karla Gotharda Grasa dzeja Frīdriha Šillera izdevumā *Thalia* (1792) /
Carl Gotthard Graß's lyrical contributions to Friedrich Schiller's journal *Thalia* (1792)
- 117 **Uwe Hentschel**
Das Schweizbild von Carl Gotthard Graß in den *Wanderungen in der Schweiz*
Karla Gotharda Grasa Šveices tēls ceļojumu aprakstā *Šveices ceļojumi* /
The image of Switzerland in Carl Gotthard Graß's travel account *Swiss Travels*

- 131 **Anett Lütteken**
 “[...] auf immer, durch mein Loos verbannt aus Zürichs friedevollen Mauren.” Carl Gotthard Graß in der Schweiz der Helvetik
 “[...] uz mūžiem, mana nelabvēlīgā likteņa dēļ izdzīts ārpus Cīrihes miermīlīgajiem mūriem.”
 Karls Gothards Grass helvētikas laikmeta Šveicē / “[...] for ever, due to my adverse fate, driven out of the untroubled walls of Zürich.” Carl Gotthard Graß in the Switzerland of the Helvetic Epoch
- 156 **Edgars Ceske**
 K. G. Grasa 1804./1805. gada ceļojuma apraksts pa Sicīlijas salu kā romantisma laikmeta ceļojumu literatūras piemērs
 C. G. Graß' Reisebeschreibung über Sizilien vom Jahre 1804/1805 als ein Beispiel der romantischen Reiseliteratur / C. G. Graß's account of his 1804/1805 journey to the island of Sicily as an example of travel literature of the romanticism period
- 183 **Renata Gambino**
 Carl Gotthard Graß' Sizilien-Reise als “Künstlerwallfahrt” eines Doppelbegabten oder Dilettanten?
 Karla Gotharda Grasa ceļojums pa Sicīliju kā dubulttalanta vai diletanta “mākslinieka svētceļojums”? / Carl Gotthard Graß's journey to Sicily: “the Artist's Pilgrimage” as a double talent or a dilettante?
- 212 **Ģimene / Die Familie / The Family**
- 213 **Carl Gotthard Graß**
 An meine liebe Mutter Maria Graß, geschrieben zu Sils im Domleschker Thal in Bündten d. 20ten Nov. 1799. Erstpublikation. Kommentar von Beata Paškevica, Aija Taimiņa und Claudia Taszus
 Manai mīļajai mātei Marijai Grasai, rakstīts Silsā Domlešgas ielejā Bindtenē 1799. gada 20. novembrī. Pirmpublicējums. Beatas Paškevicas, Aijas Taimiņas, Klaudijas Tascus komentāri / To my dear mother, Maria Graß, written in the Sils Domleschg valley, Bündten, 20 November 1799. Pre-publication. Comments by Beata Paškevica, Aija Taimiņa, Claudia Taszus
- 223 **Beata Paškevica**
 Carl Johann Graß. Ein livländischer Literat und pietistischer Pfarrer
 Karls Johans Grass. Vidzemes literāts un piētisks mācītājs / Carl Johann Graß. A writer and pietistic pastor from Vidzeme

- 251 **Claudia Taszus**
“[...] ein maschinenmäßiger Mensch möchte ich nie werden.”
Carl Graß. Innensichten der Rigaer Jahre 1792 bis 1796
in den Briefen an seine Schwestern
“[...] nekādā gadījumā nevēlos kļūt par mašīnveida cilvēku.” Karls Grass.
Iekšskati Rīgā pavadītajā laikā no 1792. gada līdz 1796. gadam vēstulēs māsām /
“[...] by no means do I want to become a machine-like person.” Carl Graß.
Insights into his time in Riga in 1792–1796 from his letters to his sisters
- 272 **Draugu loks / Der Freundeskreis / The Circle of Friends**
- 273 **Kristīne Zaļuma**
“Praviešu klubs” un bibliotēku kultūra Vidzemē (18. gs. 80.–90. gadi)
Der “Prophetenclub” und die Bibliothekskultur in Livland (die 80er bis 90er Jahre
des 18. Jahrhunderts) / “Prophets’ Club” and library culture in Vidzeme (1780s–1790s)
- 315 **Gottfried Etzold**
Der junge Carl Gotthard Graß im Spiegel der Lebenserinnerungen
Johann Wilhelm von Krauses
Jaunais Karls Gothards Grass Johana Vilhelma fon Krauses “Atmiņās” / The young Carl
Gotthard Graß in “Memoirs” by Johann Wilhelm von Krause
- 325 **Dirk Sangmeister**
Geleitworte von den frühen Stationen eines mäandernden Lebensweges.
Texte und Kontexte eines verschollen geglaubten Stammbuchs von Graß
Daži ievadvārdi par likloču dzīvesgājuma pirmajām pieturvietām. Par pazudušu uzskatīta Grasa
piemiņas albuma teksti un konteksti / A few introductory remarks about the first stops on the
winding path of life. The texts and context of Graß’s autograph books, considered as lost
- 367 **Autori / Autorinnen und Autoren / Authors**